

## Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie Ogólnych wytycznych polityki gospodarczej na lata 2005-2008

(2006/C 88/16)

Dnia 10 lutego 2005 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię w sprawie: „Ogólne wytyczne polityki gospodarczej na lata 2005 — 2008”.

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 27 stycznia 2006 r. Sprawozdawcą był **Arno METZLER**.

Na 424. sesji plenarnej w dniach 14-15 lutego 2006 r. (posiedzenie z dnia 15 lutego 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 79 do 18, przy 9 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

### Wnioski i zalecenia

EKES sporządził opinię z inicjatywy własnej z myślą o szczycie wiosennym 2006 r., aby przedstawić głównym decydentom w zakresie unijnej polityki gospodarczej pomysły na dalsze działanie, wynikłe z różnorodności interesów społeczeństwa obywatelskiego.

Komitet zawarł swoje stanowisko w opinii z inicjatywy własnej w sprawie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej na lata 2005-2008, mając na uwadze utrzymujący się mizerny wzrost w strefie euro i w całej UE oraz wyzwania globalizacji i przemian demograficznych. Jego zdaniem do rozwiązania aktualnych problemów UE z koniunkturą i bezrobociem niezbędna jest skoordynowana makropolityka aktywnie wspierająca wzrost i zatrudnienie. Oprócz tego, jedynym lekarstwem na kryzys zaufania, dręczący największe gospodarki narodowe w strefie euro jest kierowanie się podstawowymi zasadami zrównoważonej polityki finansowej i społecznej. Dlatego też Komitet podziela stanowisko Komisji, że nieodzowna jest polityka budżetowa państw UE, wychodząca naprzeciw podjętym zobowiązaniom.

Komitet popiera też postulat Komisji, aby trwale modernizować systemy zabezpieczeń społecznych. Oprócz tego należy zwiększyć elastyczność rynków pracy, co ma na celu redukcję bezrobocia. Celem jest w tym wypadku zagwarantowanie bezpieczeństwa społecznego, w którym wielu obywateli słusznie pokłada nadzieje. Jednocześnie trzeba uaktywnić istniejący potencjał siły roboczej. W tej dziedzinie ważną rolę do odegrania mają partnerzy społeczni i rządy państw członkowskich, mogące wypracować równowagę pomiędzy elastycznością a poczuciem pewności.

Komitet uważa, że oprócz właściwej polityki makroekonomicznej dla zwiększenia potencjału wzrostu potrzebne są także reformy mikroekonomiczne, aby sprzyjać wzrostowi i zwiększeniu zatrudnienia. Należy do nich, poza działaniami na rzecz konkurencji i zmniejszeniem biurokracji, dalszy rozwój rynku wewnętrznego UE. Zdaniem Komitetu błędna jest teza, że maksymalna integracja rynków to zawsze optymalna integracja.

Z punktu widzenia Komitetu, dla społeczeństwa opartego na wiedzy podstawowe znaczenie ma wskazanie właściwych priorytetów w takich dziedzinach jak: kształcenie ustawiczne,

równość szans, polityka prorodzinna, edukacja oraz badania i innowacje. W ten sposób należy doskonalić ogólne warunki i mechanizmy sprzyjające innowacjom. Ponadto Komitet podkreśla, że na szczególną uwagę zasługuje krzewienie przedsiębiorczości.

### 1. Uwagi wstępne

1.1 Niniejsza opinia z inicjatywy własnej w sprawie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej na lata 2005-2008, odnosząca się do dokumentu „Wzrost i zatrudnienie — zintegrowane wytyczne na lata 2005-2008”, stanowi uzupełnienie opinii „Wytyczne w sprawie zatrudnienia (2005-2008)”<sup>(1)</sup>. Kolejny raz Komitet krytycznie ocenia warunki procedury konsultacji, która nie zapewnia właściwej spójności pomiędzy obiema opiniami. Jednoczesne rozważenie głównych kierunków i wytycznych polityki zatrudnienia o wiele lepiej odzwierciedliłoby złożone współzależności pomiędzy tymi dwoma obszarami.

1.1.1 W celu lepszej realizacji strategii lizbońskiej Rada Europejska na szczycie wiosennym postanowiła połączyć wytyczne dotyczące polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia i włączyć je w proces lizboński.

1.1.2 Już w swojej opinii w sprawie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej na lata 2003-2005<sup>(2)</sup> Komitet zwracał uwagę, by kombinację różnych polityk ukierunkować bardziej zdecydowanie na wzrost i pełne zatrudnienie. Zalecenie to nie straciło na aktualności.

1.2 Zgodnie ze swymi traktatowymi zadaniami EBC powinien, poza dbałością o stabilność cen, uwzględniać także ekonomiczne wymogi wzrostu i zatrudnienia. Należy włączyć EBC w konstruktywny dialog z decydentami w zakresie polityki budżetowej i płacowej w ramach koordynacji poszczególnych dziedzin polityki makroekonomicznej, zdefiniowanej w procesie kolońskim.

<sup>(1)</sup> Por. Opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie wytycznych dla polityk zatrudnienia Państw Członkowskich (zgodnie z art. 128 Traktatu WE), (Dz. U. C 286 z 17.11.2005, s. 38).

<sup>(2)</sup> Por. Opinia EKES-u „Ogólne wytyczne polityki gospodarczej na lata 2003-2005”, (Dz. U. C 80, s. 120 z 30.3.2004). Niniejsza opinia stanowi jej kontynuację.

1.3 Państwa członkowskie powinny traktować zintegrowane wytyczne jako zalecenia dotyczące ich polityki gospodarczej, jednak odpowiedzialne wdrożenie tych wytycznych, zgodnie z zasadą pomocniczości, spoczywa w ich gestii. „W dziedzinach, które nie należą do jej kompetencji wyłącznej, Wspólnota podejmuje działania, zgodnie z zasadą pomocniczości, tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele proponowanych działań nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Wspólnoty.” (art. 5 TWE). Niezależnie od tego, polityka gospodarcza pozostaje przedmiotem wspólnego zainteresowania (art. 99, ust. 1 TWE).

1.4 Niniejsza opinia zawiera analizę gospodarki ogólnoeuropejskiej i nie wglębia się w specyfikę gospodarek narodowych poszczególnych państw członkowskich.

## 2. Przedstawienie zagadnienia

*Punkt wyjścia: aktualny rozwój gospodarczy*

2.1 Po czterech latach słabego wzrostu gospodarczego w UE, rok 2005 również nie przyniósł oszałamiających wyników — zaledwie 1,5 % w całej UE i 1,3 % w strefie euro. Widoczne są jednak znaczne różnice w rozwoju poszczególnych państw członkowskich. Pomimo wzrostu, europejska gospodarka nie mogła w pełnym wymiarze skorzystać z ożywienia w gospodarce światowej. Dystans dzielący Europę od innych krajów uprzemysłowionych i obszarów gospodarczych poza Europą jeszcze się powiększył.

2.1.1 Także w związku ze spadkiem wartości euro, ostatnio wpływ handlu zagranicznego na aktywność gospodarczą był znaczny. Z kolei zaufanie konsumentów w Europie od 2003 r. rosło bardzo powoli, a w 2005 r. na wiele miesięcy znowu spadło, co doprowadziło tylko do niewielkiego wzrostu popytu konsumpcyjnego. O trwałym popycie na rynku wewnętrznym, który nakreśliłby koniunkturę, nadal nie może być więc mowy. Utrzymująca się niepewność konsumentów w Europie ma swoje odzwierciedlenie w wysokiej, w porównaniu z resztą świata, stopie oszczędności.

2.1.2 Inwestycje w kapitał trwały, spadające niemal bez przerwy od osłabienia koniunktury w 2001 r., w ostatnim roku znów wzrosły. Niskie oprocentowanie i rosnące zyski firm umożliwiają korzystne finansowanie, co z kolei stwarza ogólne warunki sprzyjające inwestycjom, bardziej inwestycjom finansowym o wysokich zyskach giełdowych niż inwestycjom w kapitał trwały. Mimo to Komitet jest zaniepokojony odpływem kapitału do Stanów Zjednoczonych, co jest także przejawem kiepskiej sytuacji inwestycyjnej w Europie. Z tego powodu dla osiągnięcia trwałego przyrostu inwestycji w pierwszej kolejności należy w Europie nadal dążyć do poprawy warunków lokalizacji. Główną przyczyną niskiego poziomu inwestycji jest słaby obecnie popyt konsumencki. Jednocześnie stopa inflacji jest na średnim poziomie, mimo utrzymujących się wysokich cen energii. Dotyczy to zwłaszcza inflacji bazowej (po

wyłączeniu cen energii i żywności nieprzetworzonej), która jest znacznie niższa niż inflacja zasadnicza (*headline inflation*). Jednak ryzyko związane z sytuacją geopolityczną i ograniczenie wydobycia ropy naftowej mogą w przyszłości doprowadzić do presji inflacyjnej. W dalszej części dokładniej zanalizowane będą wyzwania wynikające z kształtowania się cen ropy naftowej.

2.1.3 Komitet wyraża swoje zdziwienie faktem, że pomimo dobrej sytuacji finansowej oraz dobrych dochodów, rosnące zyski dużych przedsiębiorstw w latach 2003 i 2004 nie przyniosły wzrostu nakładów na badania i inwestycji w produkcję, które pozwoliłyby UE na złagodzenie konkurencji, z którą musi sobie radzić. Zamiast tego zgromadzone płynne środki kierowane są na wypłatę dodatkowych zysków akcjonariuszom, wykupywanie akcji własnych przedsiębiorstwa w celu stymulowania ich pozycji na giełdzie papierów wartościowych lub przygotowania fuzji i wykupu, które uruchamiają procesy restrukturyzacji. Komitet jest szczególnie zaniepokojony przyjęciem perspektywy krótkoterminowej, która hamuje konieczne długoterminowe inwestycje biznesowe.

2.1.4 Poza słabym obecnie popytem i stosunkowo niskim wzrostem, jeden z głównych problemów gospodarki europejskiej polega też na wysokim bezrobociu strukturalnym. Dlatego ostatnie ożywienie koniunktury tylko w niewielkim stopniu poprawiło sytuację na rynku pracy. Stopa bezrobocia nadal tkwi na zbyt wysokim poziomie ok. 9 %, przez co gospodarka europejska nie może wykorzystać całego swego potencjału tworzenia wartości. Dodatkowo z powodu niewielkich obecnych inwestycji szanse na przyszły wzrost są jeszcze mniejsze.

2.1.5 Podobną tendencję ożywienia z bezrobociem (*jobless recovery*) odnotowano także na rynkach pracy innych porównywalnych obszarów gospodarczych i krajów uprzemysłowionych. Tam jednak sytuacja na rynku pracy wygląda zwykle znacznie lepiej. Według szacunków Komisji<sup>(3)</sup>, wzrost gospodarczy z lat 2005 i 2006 przyczyni się do powstania w UE ponad 3 milionów nowych miejsc pracy. Jednak efekt ten nie wywrze silnego wpływu na stopę bezrobocia, ponieważ w związku z poprawą stanu gospodarki należy się spodziewać zwiększenia liczby osób chcących podjąć pracę.

2.1.6 Dlatego jednym z największych obecnych wyzwań UE jest zapewnienie pracy temu niewykorzystanemu potencjałowi siły roboczej. Należy wdrożyć konkretne programy ułatwiające kobietom i młodym dostęp do rynku pracy, jak też takie, które miałyby na celu reintegrację starszych pracowników.

*Dalsze wyzwania: globalizacja i przemiany demograficzne*

2.2 Oprócz aktualnej problematyki z dziedziny polityki gospodarczej i finansowej (niezadowolająca sytuacja na rynku pracy, a zwłaszcza bezrobocie, oraz rosnący deficyt w finansach publicznych), przed UE stoją dalsze wyzwania. Już dziś są one znane, lecz dopiero w przyszłości wystąpią w pełnej okazałości.

<sup>(3)</sup> Jesienna prognoza gospodarcza Komisji z 2005 r.

2.2.1 Po pierwsze, UE musi stawić czoła zażartej rywalizacji gospodarczej. Pojawili się dwaj nowi konkurenci w postaci Chin i Indii, których prężnie rozwijające się gospodarki jeszcze 10 lat temu nie odgrywały żadnej roli w gospodarce światowej. Całkowity potencjał siły roboczej na świecie podwoił się, przez co w ujęciu globalnym zmianie uległ stosunek pomiędzy kapitałem a pracą. W Chinach i Indiach, krajach o dużej liczbie ludności, na skutek rozwoju gospodarczego na jednego pracownika przypada znacznie mniej kapitału niż w tradycyjnych krajach uprzemysłowionych.

2.2.2 Należy uczynić wszystko, aby dotychczasowe skutki globalizacji i ścisłego międzynarodowego podziału pracy móc postrzegać także jako szansę na przyszłość Europy. Po tym, jak Chiny i inne kraje południowo-wschodniej Azji otworzyły się ekonomicznie, wzmożła się wprawdzie rywalizacja o inwestycje, ale z drugiej strony europejskie firmy mają też dostęp do ogromnych rynków zbytu, których chłonność rośnie wraz z dobrobytem tamtejszych społeczeństw. Polityka gospodarcza musi podejmować działania odpowiednie do przyszłych przemian strukturalnych. Wiąże się z tym także zapewnienie obowiązujących na całym świecie minimalnych standardów ekologicznych i społecznych oraz stworzenie zasad ochrony praw własności.

2.2.3 Unia Europejska musi stawić czoła gwałtownemu wzrostowi cen ropy naftowej, spowodowanemu globalizacją i rosnącym popytem na ropę na całym świecie. Dzięki oszczędności i częstszemu wykorzystywaniu także innych źródeł energii zależność Unii Europejskiej od ropy w ostatnim czasie wyraźnie zmalała, czego nie można powiedzieć o konkurujących z Europą krajach uprzemysłowionych, czy np. o Chinach. Poza tym UE mogłaby w znacznie większym stopniu odnosić korzyści z faktu, że kraje eksportujące ropę swoje przychody przeznaczają na import produktów europejskich.

2.2.4 Kolejnym dużym wyzwaniem dla gospodarek narodowych Europy będzie rozwój demograficzny i związane z tym starzenie się społeczeństwa. Jak jednak słusznie zauważyła Komisja, w tym przypadku na szczeblu Wspólnoty oddziaływać można w sposób ograniczony, gdyż wiele kwestii dotyczących zmian demograficznych należy do kompetencji państw członkowskich lub partnerów społecznych. Ponadto przemiany demograficzne są tego typu fenomenem społecznym, na który polityka gospodarcza może wpływać tylko częściowo. Dlatego tym bardziej ważne jest, aby zdefiniować priorytety, pozwalające na podjęcie zawnazawczych działań przystosowawczych.

2.2.5 Głównymi przyczynami przemian demograficznych są: wzrastająca długość życia, coraz liczniejsza grupa ludzi powyżej 60. roku życia oraz utrzymujący się niski przyrost urodzeń. Zmiany w strukturze wieku oddziałują na wszystkie rynki gospodarki narodowej — od 2020 r. na rynku pracy coraz bardziej brakować będzie młodych czynnych zawodowo ludzi, rynki produktów muszą nastawić się na inne grupy odbiorców, a na rynku kapitałowym zmieniają się postawy oszczędzających i popyt na lokowanie kapitału. Ponadto można oczekiwać, że wynikająca z globalizacji silniejsza konkurencja wpłynie na rynek pracy i wymagać będzie innej organizacji

pracy w ramach dialogu społecznego. W tym właśnie kontekście uzasadnienie znajduje koncepcja kształcenia ustawicznego<sup>(4)</sup>. Do stawienia czoła przemianom demograficznym niezbędne są także dialog społeczny i społeczeństwo obywatelskie.

2.2.6 Aby stworzyć konkurencyjną gospodarkę opartą na wiedzy, przedsiębiorstwa muszą umieć wspierać i rozwijać technologiczne i organizacyjne zmiany oraz wydajność i innowacje. Cel ten można zrealizować jedynie poprzez stałe doskonalenie kwalifikacji pracowników do zmieniającego się popytu oraz poprzez aktywne strategie przedsiębiorstw. W tym celu przedsiębiorstwa powinny włączyć do tych strategii kształcenie, postrzegane jako inwestycja średnio- i długoterminowa, a nie jako działanie gwarantujące szybki, czy nawet natychmiastowy zwrot inwestycji. Kształcenie zawodowe, edukacja i kształcenie ustawiczne nie powinny być traktowane oddzielnie, lecz być integralną częścią zarządzania karierą pracowników. Chodzi o zapewnienie, dzięki kształceniu, motywacji niezależnie od wieku, poprzez wykorzystanie umiejętności i nadanie nowej dynamiki karierze zawodowej. Z tego punktu widzenia bilans umiejętności i usankcjonowanie nabytej wiedzy są instrumentami, które powinny zostać szerzej wykorzystane w ramach indywidualnych projektów zawodowych, łączących się z projektem przedsiębiorstwa<sup>(5)</sup>.

### Strategia lizbońska

2.3 Rozwój światowej gospodarki w ciągu ostatnich pięciu lat potwierdza ambitne cele strategii lizbońskiej, dążącej do trwałego wzmocnienia konkurencyjności i tworzenia pewnych miejsc pracy. Dlatego powinno się je przyjąć. Tylko mając wiarę we własne siły i śmiałość wprowadzania zmian, UE może stać się wiodącą gospodarką w świecie, opartą na wiedzy, oferującą pewniejsze i lepsze miejsca pracy. Opinie Komitetu<sup>(6)</sup> oraz raport grupy ekspertów wysokiego szczebla<sup>(7)</sup> (raport Koka) dla Rady UE, poświęcone ocenie dotychczasowych dokonań w zakresie strategii lizbońskiej, przewidują jednak, że potrzeba jeszcze wiele czasu, by zrealizować wytyczone cele. W ostatnim czasie wzrost gospodarczy w UE — skrzępowany wymogami polityki monetarnej, która nie umożliwia pobudzenia popytu za pomocą wydatków — pozostaje wyraźnie w tyle w porównaniu do Stanów Zjednoczonych. Średnia stopa wzrostu w UE w latach 2001-2004 wyniosła jedynie 1,5 %. Przy obecnym produkcie krajowym brutto na mieszkańca Unii i wzroście produktywności nie uda się zmniejszyć dystansu dzielącego Europę od innych krajów uprzemysłowionych i podobnych obszarów gospodarczych.

<sup>(4)</sup> Por. Opinia EKES-u „Wzrost gospodarczy, opodatkowanie i trwałość systemów emerytalnych UE”, (Dz. U. C 48 z 21.2.2002, s. 89)

<sup>(5)</sup> Por. opinia CESE 1439/2004 w sprawie konkurencyjności przedsiębiorstw (Dz. U. C 120 z 20.5.2005, s. 89), punkty 5.4.6.3 i 5.4.6.4 oraz opinia CESE 1649/2004 w sprawie zwiększenia zatrudnienia starszych pracowników i wydłużenia wieku odchodzenia z rynku pracy (Dz. U. C 157 z 28.6.2005, s. 120), punkt 4.3.5.4.

<sup>(6)</sup> Por. Opinia EKES-u „Skuteczniejsze wdrażanie strategii lizbońskiej”, (Dz. U. C 120 z 20.5.2005, s. 79).

<sup>(7)</sup> „Podjąć wyzwanie. Strategia lizbońska na rzecz wzrostu i zatrudnienia”. Raport grupy wysokiego szczebla pod przewodnictwem Wima Koka, listopad 2004 r.

2.3.1 Strategia lizbońska zawiera wiele punktów, dzięki którym można zwiększyć dynamikę gospodarki UE i państw członkowskich<sup>(8)</sup>.

2.3.2 Poprzez zwiększenie wskaźnika zatrudnienia w większości państw członkowskich uzyskać można dodatkowy potencjał na przyspieszenie wzrostu.

2.4 Niektórych spośród przyczyn powolnego wzrostu gospodarczego Europy i niezadowalającego rozwoju na rynku pracy upatrywać należy także w nierozwiązanych do tej pory problemach strukturalnych, z którymi uporać się muszą przede wszystkim duże gospodarki strefy euro. Wszystkie rządy państw członkowskich zgadzają się ponadto, że konieczne są zarówno konsolidacja finansów publicznych, jak i przewyżczenie słabego wzrostu.

2.4.1 UE powinna sama być motorem wzrostu, aby nie dopuścić do dalszej utraty wpływów na rzecz innych wiodących obszarów gospodarczych i aby osiągnąć ambitne cele strategii lizbońskiej.

2.4.2 W tym kontekście znaczącą rolę przypisuje się partnerom społecznym i innym reprezentatywnym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego. Dodatkowo Komitet ponownie odsyła do swojej opinii w sprawie skuteczniejszego wdrażania strategii lizbońskiej<sup>(9)</sup>, jako że niniejsza opinia stanowi jej kontynuację.

#### Przewyżczenie kryzysu zaufania

2.5 W niektórych państwach członkowskich niepewność związana z sytuacją na rynku pracy sprawia, że konsumenci rezygnują z pewnych wydatków lub odkładają je na później. Tworzy to mechanizm wyczekiwania, który osłabia popyt na rynku wewnętrznym, powoduje, że transakcje długoterminowe są zawieszane, co generalnie negatywnie wpływa na wzrost gospodarczy. Niepokojące jest przy tym, że w poszczególnych państwach członkowskich, po spadku wydatków konsumpcyjnych związanych ze słabszą koniunkturą (2001-2003), w momencie jej polepszenia wcale nie nastąpił ich widoczny wzrost. Podobnie i w przedsiębiorstwach nie zwiększyła się chęć do inwestowania. Istnieje więc zagrożenie, że te samospelniające się prognozy jeszcze się umocnią i utrwala koniunkturalny brak równowagi. Trzeba temu zapobiec poprzez właściwe działania.

2.5.1 W wielu krajach Wspólnoty Europejskiej docierające do opinii publicznej informacje o błędach i niewłaściwej postawie pojedynczych menedżerów i całej kadry kierowniczej pogłębiają kryzys zaufania u pracowników i konsumentów. Dlatego też zdaniem Komitetu ważne jest, aby kraje Europy,

przy wsparciu Wspólnoty Europejskiej, zwracały baczniejszą uwagę na kwalifikacje i etyczne postępowanie kadry kierowniczej i czynnie zwalczały ewentualne braki w tym zakresie. Poza tym należy zastanowić się, jak poprzez większą przejrzystość i, jeśli trzeba, poprzez zaostrzone standardy odpowiedzialności skłonić decydentów do ścisłego realizowania wyznaczonych zadań i odpowiedzialności społecznej.

2.5.2 Przewyżczenie kryzysu zaufania, panującego w dużych krajach strefy euro, stanowi jedno z głównych zadań. Tylko poprzez strategię długofalowej polityki finansowej i społecznej można zachować i wzmocnić wiarę obywateli w skuteczność ich narodowych rządów oraz instytucji UE<sup>(10)</sup>.

2.5.3 Odciążenie finansów publicznych i wzmocnienie systemów zabezpieczeń społecznych jest możliwe tylko przy trwałej poprawie sytuacji na rynku pracy. Reformy rynku pracy, dostosowane do szybko zachodzących przemian gospodarczych i jednocześnie gwarantujące bezpieczeństwo społeczne, powinny stanowić elementarną część zrównoważonej polityki gospodarczej. Zgodnie z założeniami strategii lizbońskiej, pozytywną odpowiedzią państwa na proces globalizacji może być wypełnianie funkcji sterującej, aby wspierać odpowiednie inwestycje i tworzenie miejsc pracy w nowych obszarach.

2.5.4 Dlatego niezmiernie ważne jest, aby poprzez lepszą koordynację działań w zakresie handlu, konkurencji, przemysłu, innowacyjności, edukacji, kształcenia oraz zatrudnienia, skoncentrować się dokładnie na tych dziedzinach i wykorzystać drżące w nich możliwości. Społeczeństwo obywatelskie jako całość powinno przy tym wykazać się odpowiedzialnością.

2.5.5 Pobudzanie wzrostu i zatrudnienia także poprzez politykę pieniężną i fiskalną jest nieodzowne<sup>(11)</sup>. Państwa członkowskie potrzebują raczej koordynacji polityki gospodarczej. Należy jednak zwracać przy tym uwagę, by działania ożywiające koniunkturę i popyt nie zachwiały zaufaniem w stabilność.

### 3. Polityka makroekonomiczna na rzecz wzrostu i zatrudnienia

#### Polityka budżetowa

3.1 Reformy strukturalne bez wystarczającego popytu wywrą negatywny wpływ na zatrudnienie. Już teraz trzeba sprostać długookresowo wyższemu wydatkom, wynikającym ze starzenia się społeczeństwa. Tylko wtedy polityka fiskalna w ramach długotrwałej polityki makroekonomicznej mogłaby przyczynić się do zwiększenia efektywnego popytu<sup>(12)</sup>.

<sup>(8)</sup> Rada Unii Europejskiej, wnioski prezydencji (19255/2005 z 18.6.2005), w szczególności punkty 9-11, oraz komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Wspólne działania na rzecz wzrostu i zatrudnienia: Wspólnotowy program lizboński” (COM(2005) 330 końcowy z 20.7.2005).

<sup>(9)</sup> Por. Opinia EKES-u „Skuteczniejsze wdrażanie strategii lizbońskiej”, (Dz. U. C 120 z 20.5.2005, s. 79).

<sup>(10)</sup> Por. także: opinia sekcji ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej EKES-u „Wzmocnienie zarządzania gospodarczego – Reforma Paktu na rzecz Stabilności i Wzrostu”, (EKO/160 – CESE 780/2005 fin z 31.1.2006).

<sup>(11)</sup> Działania te były wielokrotnie postulowane przez EKES, ostatnio np. w opinii CESE 135/2005 w sprawie: „Polityka zatrudnienia: Rola EKES-u po rozszerzeniu UE i w kontekście procesu lizbońskiego (Dz. U. C 221 z 8.9.2005, s. 94)”.  
<sup>(12)</sup> Por. także: opinia EKES-u „Ogólne wytyczne polityki gospodarczej na lata 2003-2005” (Dz. U. C 80 z 30.3.2004, s. 120, pkt 1.4).

3.1.1 W tym celu państwa członkowskie powinny swoje plany budżetowe konstruować bardziej realistycznie i przejrzysto. Krytyczne spojrzenie na wydatki i większa dyscyplina przy wydawaniu publicznych pieniędzy świadczyłyby o lepszej jakości i przyczyniałyby się do wzrostu. Dotyczy to wszystkich szczebli władzy w UE. Aby w poszczególnych krajach zawczasu ograniczyć ryzyko deficytu, konieczne są skuteczne mechanizmy realizacji. W prognozie z jesieni 2005 r., dotyczącej poziomu deficytu finansów publicznych, Komisja podkreśla konieczność konsolidacji. Mimo utrzymującego się (nawet jeśli mało dynamicznego) ożywienia koniunkturalnego, Komisja szacuje, że deficyt publiczny 25 państw UE w latach 2005 i 2006 wyniesie po 2,7 %, co ledwo mieści się w ramach limitu określonego na 3 %.

3.1.2 Dyscyplina polityki finansowej jest istotnym warunkiem, aby Europejski System Banków Centralnych mógł trwale utrzymać stabilność cen przy stosunkowo niskiej stopie procentowej. EBC powinien nadal uważnie śledzić ewentualne zagrożenia dla stabilności cen, mogące wynikać np. nadpłynności na świecie bądź z żądań podwyżek płac w związku z wzrostem cen energii. Tym samym Komitet popiera stwierdzenie Komisji, że utrzymanie stabilności cen powinno pozostać nadrzędnym celem EBC.

#### *Trwałość systemów społecznych*

3.2 Silna presja na modernizację systemów zabezpieczeń społecznych nie wynika w pierwszej kolejności z globalizacji, ale przede wszystkim z wysokiego bezrobocia strukturalnego, głęboko sięgających przemian strukturalnych spowodowanych niskim przyrostem urodzeń oraz zwiększeniem długości życia, co w konsekwencji może prowadzić do dłuższego okresu emerytalnego. Komitet popiera wszystkie działania Komisji na rzecz zatrudnienia i jej postulat, aby dokonać długofalowej modernizacji systemów zabezpieczeń społecznych, ponieważ duży zakres bezpieczeństwa socjalnego jest potrzebny, aby „zapewnić równowagę pomiędzy konkurencyjnością, popytem i spójnością społeczną”<sup>(13)</sup>. Należy więc zagwarantować bezpieczeństwo społeczne, w którym wielu obywateli słusznie pokłada nadzieje

3.2.1 Wszelkie reformy systemów zabezpieczeń społecznych powinny być przy tym ściśle związane z konkretnymi programami zmierzającymi do ułatwienia kobietom dostępu do rynku pracy; z tego powodu należy zapewnić usługi w zakresie opieki nad dziećmi, szkoły, etc. Należy wspierać działania umożliwiające łatwiejsze pogodzenie rodziny i kariery, takie jak np. zwiększenie oferty całodziennej opieki nad małymi dziećmi<sup>(14)</sup>. W krajach, gdzie ta oferta jest niewystarczająca, stopa zatrudnienia kobiet jest stosunkowo niska. I na odwrót — w krajach z wysokim zatrudnieniem wśród kobiet, opieka nad dzieckiem jest łatwo dostępna. Badania wykazały duży rozróżnienie pomiędzy pożądaną (2,3) a faktyczną (1,5) liczbą

<sup>(13)</sup> Por. Opinia EKES-u w sprawie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej na lata 2003-2005 (Dz. U. C 80 z 30.3.2004, s. 120, punkt 1.5.3).

<sup>(14)</sup> Por. Opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie wytycznych dla polityk zatrudnienia Państw Członkowskich (zgodnie z art. 128 Traktatu WE), (Dz. U. C 286, s. 38 z 17.11.2005). W punkcie 3.2.3 stwierdza się m.in., że: „EKES nie przestaje nawoływać Państw Członkowskich do wspierania wysiłków w celu dostosowania świata pracy do życia rodzinnego. Stanowi to zadanie dla całości społeczeństwa.”

dzieci w UE. Już przyrost urodzeń na poziomie 2,1 wystarczyłby, aby zatrzymać nadchodzące zmniejszanie się liczebności w Europie. Stworzenie odpowiednich infrastruktur, dostosowanie organizacji pracy przy poszanowaniu gwarancji pracowniczych poprzez uatrakcyjnienie zarówno pracownikom, jak i pracodawcom zatrudnienia na niepełny wymiar godzin oraz umożliwienie — ale bez specjalnych zachęt — przerwy w pracy zawodowej i elastycznego czasu pracy mogą przynajmniej w niektórych państwach członkowskich zdecydowanie ułatwić powrót do życia zawodowego po przerwie na opiekę nad dzieckiem. Ponadto poprzez konsekwentną reformę rynku pracy, prowadzącą do wzrostu popytu na siłę roboczą, poprawi się pozycja pracowników i zwiększy gotowość pracodawców do ułatwienia pracownikom znalezienia kompromisu pomiędzy pracą a rodziną.

3.2.2 Także do rządów i do partnerów społecznych skierowany jest apel, aby poprzez umowy zbiorowe wspierać nowe możliwości zatrudnienia oraz aby tak połączyć elastyczność systemu z bezpieczeństwem, że sprzyjałoby to przede wszystkim innowacyjności. Mając to na uwadze i mówiąc o „pracownikach starszych”, Komitet poparł zalecenia i analizę poczynione przez Komisję w komunikacie na ten temat (COM(2004) 146 końcowy): „...partnerzy społeczni powinni zwiększyć i zintensyfikować swoje działania, zarówno na szczeblu krajowym jak i na szczeblu Unii, w celu stworzenia nowej kultury w dziedzinie starzenia się i zarządzania zmianami. Zbyt często pracownicy wybierają systemy wcześniejszej emerytury”. Najistotniejsze jest podniesienie stopy zatrudnienia. W tym względzie EKES uważa, że podniesienie ogólnego poziomu zatrudnienia, lub w szczególności poziomu zatrudnienia w przedziale wiekowym 55-64 lata, ma miejsce również poprzez wzrost poziomu zatrudnienia potencjalnych kategorii pracowników, które są niewystarczająco obecne. Z tego punktu widzenia, należy podjąć istotne działania w celu zmobilizowania tych wszystkich istniejących w Europie rezerw siły roboczej, czy to ludzi młodych nazbyt często pozostających na bezrobociu, które odbiera motywację, co wywołuje obawy co do ogólnego poziomu zatrudnienia w przyszłości, czy też kobiety i osoby niepełnosprawne<sup>(15)</sup>.

#### *Zmniejszenie bezrobocia, mobilizacja siły roboczej*

3.3 Komitet podkreśla wskazaną już przez Komisję konieczność wyraźnego podniesienia stopy zatrudnienia, zwłaszcza w dużych państwach członkowskich, oraz trwałego zwiększenia podaży siły roboczej. Aby zapewnić trwałe sprawne funkcjonowanie gospodarki europejskiej, zwalczaniu bezrobocia trzeba nadać najwyższy priorytet.

3.3.1 Wysokie bezrobocie strukturalne i wzrost handlu międzynarodowego stanowią dodatkowe wyzwanie, polegające na skutecznym i dynamicznym dostosowaniu na rynkach pracy. Ekspansja handlu międzynarodowego otwiera wiele nowych możliwości zwłaszcza dla rynków eksportowych, ale także dla sektora usług. Wymaga to od rynków pracy zupełnie nowych zdolności przystosowawczych, a to zakłada zapewnienie solidnych ram.

<sup>(15)</sup> Por. opinia EKES-u nr 1649/2004 w sprawie zwiększenia zatrudnienia starszych pracowników i wydłużenia wieku odchodzenia z rynku pracy (Dz. U. C 157 z 28.6.2005, s. 120, punkty 6.3.2 i 4.4.4)

3.3.2 Europejskie rynki pracy muszą lepiej i dynamiczniej reagować na takie tendencje jak outsourcing i offshoring. Systemy zabezpieczeń społecznych i ubezpieczeń na wypadek bezrobocia oraz pośrednictwo pracy powinny uwzględniać nie tylko sytuację wyjścia z bezrobocia i znalezienia zatrudnienia, ale także ułatwiać zmiany pomiędzy różnymi formami pracy, takimi jak zatrudnienie, kształcenie zawodowe, przerwy w świadczeniu pracy czy prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Ponieważ kompetencje Wspólnoty w tej dziedzinie są ograniczone, rolą państw członkowskich jest, by w tę stronę skierować działania swych instytucji zajmujących się rynkiem pracy.

3.3.3 Jak by tego było mało, pracownicy przemieszczający się z jednego kraju do drugiego wewnątrz UE nadal napotykają na tymczasowe przeszkody proceduralne. Komitet nawołuje państwa członkowskie, aby poważnie przeanalizowały, czy nie jest możliwe skrócenie okresów przejściowych. Decyzje takie wymagają odpowiedniego zaangażowania partnerów społecznych oraz konsultacji z nimi na wszelkich właściwych szczeblach<sup>(16)</sup>. Pozostawienie okresów przejściowych musi być jednak uzasadnione znaczącymi i obiektywnymi argumentami.

3.3.4 Ponieważ stopa bezrobocia jest nieproporcjonalnie wysoka wśród osób niemających kwalifikacji albo nisko wykwalifikowanych, działania na rzecz kształcenia i doskonalenia zawodowego powinny stanowić jeden z ważniejszych instrumentów polityki zatrudnienia. Edukacja i kształcenie zawodowe są inwestycją w kapitał ludzki. Zwiększają one szanse jednostki na rynku pracy i poszerzają możliwości produkcyjne przedsiębiorstw. Edukacja jest ważnym czynnikiem zwiększania wydajności i międzynarodowej konkurencyjności. Partnerzy społeczni powinni w ramach umów zbiorowych i wszystkich obowiązujących rodzajów umów o pracę zobowiązać się, że pracownik dzięki szkoleniom i awansowi zawodowemu ma zachować i wzbogacać swój potencjał.

3.3.5 Wykształcenie zawodowe, zwłaszcza u osób młodych, słuszenie uważa się za warunek konieczny dla przyszłego zatrudnienia, nawet jeśli wcale nie gwarantuje to pracy na stanowisku idealnie dopasowanym do profilu. Podobnie jak wśród osób młodych, także i wśród osób starszych stopa bezrobocia utrzymuje się na wysokim poziomie, co oznacza, że również one muszą zdobywać nową wiedzę poprzez szkolenia i doskonalenie zawodowe. W istocie potencjał wydajności starszych pracowników nie zmniejsza się z powodu wieku, lecz przez dezaktualizację kwalifikacji, czemu należy zaradzić za pomocą kształcenia zawodowego. Wobec powyższych stwierdzeń, warto by uściślić, że nie wystarczy prowadzić politykę dotyczącą kategorii wiekowych powyżej 40-50. roku życia<sup>(17)</sup>.

3.4 Komitet dostrzega poważny problem w nadmiernym obciążeniu pracy podatkami i składkami socjalnymi.

<sup>(16)</sup> „Społeczny wymiar globalizacji – wkład polityki unijnej w rozszerzenie korzyści na wszystkich”, COM(2004) 383 wersja ostateczna z 18.5.2004.

<sup>(17)</sup> Por. międzynarodowe badanie umiejętności czytania i pisania wśród dorosłych (IALS, International Adult Literacy Survey) oraz opinie EKES-u: „Starsi pracownicy” (Dz. U. C 14 z 16.1.2001) i „Zwiększenie zatrudnienia starszych pracowników i wydłużenia wieku odchodzenia z rynku pracy” (Dz. U. C 157 z 28.6.2005, s. 120, pkt 4.3.5).

#### 4. Reformy mikroekonomiczne na rzecz umocnienia potencjału wzrostu

##### Rynek wewnętrzny UE

4.1 Komitet podziela stanowisko Komisji, że pogłębiony i rozszerzony rynek wewnętrzny musi być ważnym elementem polityki gospodarczej nastawionej na zatrudnienie i wzrost. Jednak zdaniem Komitetu trudności z realizacją strategii lizbońskiej nie wynikają w pierwszej kolejności z niewystarczającej integracji rynku wewnętrznego.

4.1.1 W tym, że integracja rynku usług nie jest jeszcze faktem dokonany, raczej nie należy upatrywać przyczyny kiepskich wyników na rynkach pracy i mizernego wzrostu gospodarczego. Znaczna część bezrobotnych to osoby o niskich kwalifikacjach, które tylko w niewielkim stopniu skorzystałyby na integracji europejskiego rynku usług. Wprawdzie zniesienie przeszkód podatkowych może poprawić klimat inwestycyjny i zniwelować niechęć niektórych pracodawców i pracowników do mobilności, ale nie przyczyni się to do istotnego odciążenia rynków pracy poszczególnych krajów. Dalszy rozwój rynku wewnętrznego, mający na celu stworzenie prawdziwego i zrównoważonego wewnętrznego rynku usług, może jednak stanowić znaczący wkład.

4.1.2 Zdaniem Komitetu błędna jest teza, że maksymalna integracja rynków to zawsze optymalna integracja. Zwłaszcza w przypadku rynków typowo regionalnych czy lokalnych, na których działa wielu usługodawców, zakres usług świadczonych za granicą będzie bardzo ograniczony. Zwłaszcza w tym przypadku forsowanie harmonizacji może stworzyć wrażenie, że polityka UE nie dość bierze pod uwagę specyfikę poszczególnych regionów, co tylko utrwali istniejące już uprzedzenia. Dlatego trzeba jasno wskazać przynajmniej obecne utrudnienia i skonfrontować je z tymi przepisami, do których uczestnicy rynku będą musieli się dostosować, ponieważ zostaną utrzymane ze względu na odrębność każdego z państw członkowskich. Przy tym w pierwszej kolejności należy starannie rozważyć poszczególne rynki i branże.

4.1.3 Komitet popiera także zalecenie Komisji, aby zlikwidować szkodzące konkurencji dotacje państwa lub raczej przeznaczyć je na badania, innowacje i politykę edukacji, czyli na dziedziny związane z programem lizbońskim. Oprócz tego, że zgodnie z zamierzeniem zniwelowano by zakłócenia konkurencji, to odciążono by w ten sposób także budżet publiczny lub ewentualnie zwiększono inwestycje publiczne w najbardziej przyszłościowe dziedziny.

4.1.4 Integracja europejskich rynków kapitałowych ma znaczenie dla ożywienia wzrostu w UE. W ostatnich latach podejmowano wiele wysiłków, aby stworzyć ogólne regulacje dla zintegrowanego rynku kapitału i usług. Stąd też Komitet ze zrozumieniem odnosi się do skarg z powodu zbyt szybkiej i uciążliwej harmonizacji.

4.1.5 Zanim podejmie się kolejne działania w dziedzinie harmonizacji i regulacji, trzeba wcześniej dokładnie ocenić, czy rzeczywiście są one konieczne i pilne. Te projekty dyrektyw, które nie są potrzebne natychmiast, powinno się odłożyć na później. O wiele bardziej wskazane jest, by na razie skoncentrować się na realizacji i konsolidacji tych ostatnich pojedynczych inicjatyw prawnych, które są nastawione na rynek i wydajne pod względem kosztów, a które nie zostały jeszcze ukończone. Także odnoszące się do tego stanowisko, zawarte przez Komisję w Zielonej księdze w sprawie polityki usług finansowych (2005-2010), jest podzielane przez Komitet.

#### Konkurencja i zmniejszanie biurokracji

4.2 Komitet z zadowoleniem przyjmuje wytyczony przez Komisję cel rozwijania wolnego handlu. W odchudzonej i nowoczesnej administracji, ograniczającej się do swych kluczowych zadań, drzemie potencjał dla oszczędności, może to jednak sprawić, że państwa członkowskie poczują się bezsilne, pozbawione narzędzi przydatnych w sytuacjach kryzysowych. Koncentracja państwa na tak ambitnych dziedzinach jak edukacja, infrastruktura publiczna, bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne, zabezpieczenia społeczne i wysoki poziom zdrowia publicznego, powinna być wzorcem i bodźcem do rozważań w wielu państwach członkowskich. W tym kontekście Komitet nieustannie popiera wypowiedzi Komisji podkreślające ekonomiczne znaczenie lepszego prawodawstwa. Intensywniejsze konsultowanie się ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami sprzyja przejrzystości w podejmowaniu decyzji przez organy prawodawcze, jak i przez uczestników rynku.

4.2.1 Większa konkurencja stanie się też motorem wspierania innowacyjności. Powinno się poprawić ogólne uwarunkowania polityczne dla innowacji, a w jeszcze większym stopniu dla badań naukowych. Komitet przypomina tu, że w wielu opiniach wysunął propozycje, które są nadal aktualne i które niniejszym potwierdza<sup>(18)</sup>.

4.2.2 EKES zwraca uwagę, że w „ogólnych wytycznych polityki gospodarczej” za mało miejsca poświęcono zmniejszeniu biurokracji. Ponownie podkreślono znaczenie koncepcji UE dla lepszego stanowienia prawa, Komitet odczuwa niedosyt z powodu braku w głównych wytycznych jednoznacznego apelu pod adresem państw członkowskich, aby uczyniły procedury administracyjne bardziej przejrzystymi, np. uprościły system podatkowy i system składek. To samo dotyczy prawodawstwa na szczeblu unijnym oraz jego realizacji na szczeblu krajowym. Nie tylko krótkie procedury podejmowania decyzji, ale także uproszczone normy postępowania obniżyłyby koszty i odciążą budżety publiczne.

4.2.3 W dziedzinie deregulacji i liberalizacji rynków konieczne jest dokładne wyważenie interesów konsumentów, ochrony środowiska naturalnego oraz celów polityki społecznej wobec szans na wzrost gospodarczy. Przyszłe działania w

<sup>(18)</sup> Por. opinia w sprawie: „Naukowcy w europejskiej przestrzeni badawczej” (Dz. U. C 110 z 30.4.2004, s. 3); „Umocnić europejską przestrzeń badawczą” (Dz. U. C 32 z 5.2.2004, s. 81); „Europejska przestrzeń badawcza: nowa inspiracja – jak stworzyć i otworzyć nowe perspektywy i nadać im nowy kierunek” (Dz. U. C 95 z 23.4.2003, s. 48) oraz „Umocnić spójność i konkurencyjność poprzez badania naukowe, rozwój i innowacje technologiczne” (Dz. U. C 40 z 15.2.1999, s. 12).

zakresie ustawodawstwa i prawa nadzoru powinny bardziej niż obecnie podlegać analizie oddziaływania<sup>(19)</sup>.

4.2.4 Nadmierne uregulowania przesadnie ograniczają produktywność przede wszystkim w MŚP oraz w firmach jednoosobowych, mających jednoszczeblową strukturę zarządzania. Dlatego Komitet ponawia swój postulat, aby stworzyć odrębny status dla MŚP<sup>(20)</sup>.

4.2.5 Jeśli chodzi o zadania sektora publicznego, to Komitet upatruje ogromną szansę w silniejszej współpracy sektora publicznego z sektorem prywatnym (public-private-partnership). Ta najnowsza forma współdziałania na rzecz wypełniania zadań sektora publicznego w państwach członkowskich i w samej Wspólnocie powinna zapewnić równowagę między sektorem prywatnym a publicznym w celu zmaksymalizowania korzyści dla społeczeństwa. Pożyczki na finansowanie projektów, pochodzące z sektora prywatnego, powinny być rozważane tam, gdzie jest to opłacalne, bez względu na to, jak zaprojektowane, stworzone czy przeprowadzane są projekty.

#### Edukacja i kształcenie

4.3 W kontekście tworzenia społeczeństwa opartego na wiedzy dużej znaczenia nabiera koncepcja kształcenia ustawicznego, zwłaszcza metodami nauczania dostosowanymi do potrzeb. Aby tę koncepcję realizować, potrzebna jest społeczna kultura uczenia się i sprzyjająca temu infrastruktura. Partnerzy społeczni i społeczeństwo obywatelskie powinny wspierać model uczenia się przez całe życie. Także w kształceniu i szkoleniu należałoby pomyśleć o lepszym wykorzystaniu partnerstwa instytucji publicznych z prywatnymi. Aktualnie dla sfinansowania infrastruktury niezbędne jest jeszcze większe wsparcie ze strony państwa, które jednak dotąd nie było udzielane w wystarczającym zakresie. Procentowo wydatki na kształcenie i szkolenie w 25 państwach członkowskich UE wyniosły ostatnio (2002) 5,2 % PKB i jest to udział podobny do tego w porównywalnych obszarach gospodarczych. Jednak tylko 0,6 % PKB pochodziło z sektora prywatnego, czyli zdecydowanie mniej niż w innych obszarach gospodarczych. Odsetek ten można by zwiększyć tam, gdzie jest to opłacalne przez cały okres trwania projektu lub też w okresie kredytowania.

4.3.1 W jednej z wcześniejszych opinii EKES zajął już stanowisko w sprawie wymiany kulturalnej młodych ludzi w ramach programu działań z zakresu kształcenia ustawicznego<sup>(21)</sup>. W tym momencie raz jeszcze trzeba podkreślić znaczenie tej zależności dla tworzenia społeczeństwa opartego na wiedzy. Wspieranie wymiany kulturalnej (przede wszystkim wśród młodzieży) pobudza zainteresowanie innymi kręgami kulturowymi i w ten sposób korzystnie oddziałuje na wzajemny transfer wiedzy.

<sup>(19)</sup> W tym kontekście EKES już wcześniej opowiadał się za stworzeniem przejrzystego państwowego systemu prawnego i podatkowego. Por. Opinia EKES-u „Ogólne wytyczne polityki gospodarczej na lata 2003-2005”, sprawozdawca: Thomas Delapina (Dz. U. C 80 z 30.3.2004, s. 120 – CESE 1618/2003 z 11.12.2003, pkt 4.4.2.4).

<sup>(20)</sup> Por. Opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie wytycznych dla polityk zatrudnienia Państw Członkowskich (zgodnie z art. 128 Traktatu WE), (Dz. U. C 286, s. 38 z 17.11.2005).

<sup>(21)</sup> Opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej zintegrowany program działań w zakresie kształcenia ustawicznego z 10.2.2005, (Dz. U. C 221 z 8.9.2005, s. 134).

4.3.2 Komitet z zadowoleniem przyjmuje fakt, że dzięki podjęciu decyzji o dyrektywie o uznawalności dyplomów usunięto istotne przeszkody dla mobilności pracowników i osób prowadzących własną działalność gospodarczą. Jednocześnie Komitet apeluje do państw członkowskich o szybkie jej wdrożenie. Oprócz tego należy pobudzać ambicję i wolę działania uczestników, regularnie porównując osiągnięcia i postępy uniwersytetów i szkół, choćby tak jak w badaniach PISA, czy w procesie bolońskim <sup>(22)</sup>.

4.3.3 Poza tym europejski trójstopniowy system kształcenia nie stwarza wystarczających warunków dla budowy wiodącego w świecie obszaru badań na najwyższym poziomie. Na szczeblu krajowym i europejskim więcej uwagi powinno się poświęcić koncepcji centrów i klastrów doskonałości — tam, gdzie dotąd jeszcze to nie nastąpiło w należyтым stopniu. Tym sposobem można by zapobiegać odpływowi z Europy najlepszych europejskich naukowców.

#### *Badania i innowacje*

4.4 Coraz mniej liczne i coraz starsze społeczeństwo Europy będzie potrzebowało coraz więcej innowacji technologicznych, aby w przyszłości zapewnić sobie dobrobyt. Komisja jednak słusznie zauważa i ostrzega, że dotychczasowe wysiłki zwiększające innowacyjność UE nie są wystarczające <sup>(23)</sup>.

4.4.1 Komitet jest zdania, że dla poprawy innowacyjności na szczeblu unijnym trzeba usunąć przeszkody utrudniające transgraniczne rozpowszechnianie innowacji. Aktywność innowacyjna poniżej możliwości to jeden z głównych powodów — poza kiepską sytuacją na rynku pracy — wolnego wzrostu wydajności w strefie euro. Jednak aby osiągać lepsze wyniki w dziedzinie innowacji, należy zlikwidować przyczyny fragmentacji rynku utrudniającej obecnie przepływ nowych technologii.

4.4.2 Komitet podziela stanowisko Komisji, że trzeba nadal doskonalić ogólne warunki i bodźce dla twórczej i sprzyjającej innowacjom atmosfery.

4.4.3 Wsparcie państwa dla innowacji powinno być udzielane efektywniej i na lepiej określone przedsięwzięcia, aby uniknąć chybionych zachęt dla inwestorów prywatnych i tym samym niewłaściwej alokacji środków publicznych. Częściej powinno się realizować projekty oparte na wzajemnej konsultacji uniwersytetów z przedsiębiorstwami, aby skuteczniej powiązać badania z sektorem prywatnym, bacząc jednak, by nie straciły na tym badania podstawowe.

4.4.4 Regulacje dotyczące pomocy państwa dla badań powinny być bardziej przejrzyste, aby umożliwić łatwy dostęp do publicznych środków wsparcia. Komitet oczekuje także większej współpracy pomiędzy poszczególnymi służbami w Komisji. Komitet podkreśla swój nieraz już wysuwany postulat, aby warunki wsparcia były przystępne i przejrzyste także dla MSP oraz dla mikroprzedsiębiorstw.

4.4.5 Impulsem sprzyjającym innowacjom byłoby także wprowadzenie europejskiego patentu wspólnotowego. Ewentualne przeszkody (np. „problemy językowe”) z pewnością można usunąć. Dlatego Komitet ponawia swój gorący apel o możliwie jak najszybsze wprowadzenie europejskiego patentu wspólnotowego.

#### *Małe i średnie przedsiębiorstwa*

4.5 Już we wcześniejszej opinii <sup>(24)</sup> Komitet zwrócił uwagę, że przedsiębiorczość powinna być szczególnie wspierana. Zwłaszcza w MSP drzemie niezwykle potencjał, jeśli chodzi o innowacyjność. Aby zrekompensować brak nakładów finansowych, na które stać duże przedsiębiorstwa o uznanym dorobku, muszą one przebić się innowacyjnymi produktami i usługami. Dlatego EKES z zadowoleniem przyjmuje apel Komisji, aby usunąć wszelkie przeszkody w dostępie do środków finansowych w ogóle, a zwłaszcza w dostępie do rynków kapitału ryzyka młodym przedsiębiorstwom w Europie <sup>(25)</sup>.

Bruksela, 15 lutego 2006 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

<sup>(22)</sup> Także w innym dokumencie EKES podkreślał już, „że ważne jest, aby kwalifikacje zawodowe były jasno zdefiniowane i zharmonizowane w całej Europie oraz na poziomie międzynarodowym”; Por. opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie wytycznych dla polityki zatrudnienia Państw Członkowskich (zgodnie z art. 128 Traktatu WE), (Dz. U. C 286, s. 38 z 17.11.2005, pkt 3.8.1).

<sup>(23)</sup> Obecnie UE na badania i rozwój przeznaczają zaledwie ok. 2 % PKB. Por. Komisja Europejska, Zalecenie Komisji w sprawie Ogólnych wytycznych dla polityki gospodarczej (2005-2008), COM(2005) 141 końcowy, sekcja B.2. Te wydatki rządu 2 % wzrosły tylko nieznacznie od momentu, gdy strategia lizbońska dopiero startowała i nadal jest to poziom bardzo daleki od wyznaczonego celu 3 % PKB na inwestycje w badania. Komitet przypomina, że dwie trzecie z nich powinno pochodzić z sektora prywatnego.

<sup>(24)</sup> Opinia EKES-u w sprawie „Wspieranie inicjatyw przedsiębiorczości w Europie: priorytety na przyszłość” (Dz. U. C 235 z 27.7.1998) oraz opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie wytycznych dla polityki zatrudnienia Państw Członkowskich (zgodnie z art. 128 Traktatu WE), (Dz. U. C 286 z 17.11.2005, s. 38).

<sup>(25)</sup> EKES wcześniej już zajął stanowisko na ten temat i jednocześnie poparł wspieranie przedsiębiorczości i zakładania nowych firm; Por. Opinia EKES-u „Ogólne wytyczne polityki gospodarczej na lata 2003-2005”, (Dz. U. C 80 z 30.3.2004, s. 120, pkt 4.4.2.4).



## ZAŁĄCZNIK 1

## do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

**Odrzucone poprawki**

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty:

**Punkt 2.5.1**

Wykreślić

*Uzasadnienie*

W państwach Unii Europejskiej działają 23 miliony różnych podmiotów gospodarczych i kilkakrotnie więcej menedżerów, w większości będących najemnymi pracownikami. Pracują oni w silnie stresującym otoczeniu i ponoszą odpowiedzialność praktycznie za wszystko, co się w spółce dzieje z winy i przyczyny wszystkich pracowników. Wielu menedżerów rezygnuje z funkcji lub ubezpiecza się od ryzyka.

We wszystkich państwach Unii Europejskiej istnieją systemy prawne (kodeksy cywilne, handlowe, karne, itd.) regulujące odpowiedzialność kierujących podmiotami gospodarczymi.

Tymczasem w punkcie 2.5.1. wzywa się państwa europejskie i Unię Europejską, aby zwracały uwagę na kwalifikacje, etyczne postępowanie kadry kierowniczej i na dodatek czynnie zwalczały braki w tym zakresie.

Na tym tle pojawia się kilka pytań, które należy postawić, jeżeli chcemy, aby opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego były traktowane poważnie:

1. W jaki sposób Unia i państwa Unii mają kontrolować kwalifikacje i etykę postępowania kilkudziesięciu milionów ludzi? Czy trzeba nowych instytucji? Czy istniejące systemy prawne nie wystarczają i wypada tylko egzekwować prawo?
2. Dlaczego apelu tego nie odnieść również do pracowników, aby wydajnie i rzetelnie pracowali, mieli odpowiednie kwalifikacje i etycznie postępowali, bo za zawinione przez nich błędy odpowiadają menedżerowie? Jeżeli Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest organem consensusu, to powinniśmy wezwać również pracowników i wszystkie fundacje, organizacje społeczne i pozarządowe do posiadania kwalifikacji i zasad, a państwa i Unię do ich kontroli. Dlaczego tylko menedżerowie?
3. Na obradach Sekcji ECO, podczas uchwalania opinii, podniesiono argument, aby apelu do Unii i jej państw członkowskich nie traktować poważnie, bo to tylko apel. Skoro tak, to może od razu w jednej opinii i jednym apelu, wiedząc, że to tylko apel, załatwimy wszelkie problemy ekonomiczne, społeczne i inne. Opozycja proponowała to parlamentom w państwach komunistycznych, gdzie im było gorzej w gospodarce, tym więcej uchwalano przepisów, sądząc, że przepisami, uchwałami i apelami można coś zmienić. Proponuję uchwalić opinię i apel skierowany do Unii i państw Unii: „Ma być dobrze”. Załatwimy wówczas nie tylko kwestie menedżerów, ale wszelkie inne sprawy. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny będzie dłużej niepotrzebny, co tylko wyjdzie z pożytkiem dla Unii Europejskiej i integracji europejskiej.

Wynik głosowania:

Za: 37

Przeciw: 53

Wstrzymało się: 9

---